

❧ СТАТИИ И СТУДИИ ❧

НА 20 СЕПТЕМВРИ 2025 Г. В ИВАЙЛОВГРАДСКОТО СЕЛО ХУХЛА СЕ ПРОВЕДЕ НАЦИОНАЛНАТА НАУЧНА КОНФЕРЕНЦИЯ „110 ГОДИНИ ОТ ПЪРВАТА СВЕТОВНА ВОЙНА. УЧАСТИЕТО НА РОДОПИТЕ И БЕЛОМОРИЕТО В ПСВ“, с която се даде начало на разнообразната тридневна програма на 27-ото издание на Мистериите на Хухла-2025. Конференцията бе посветена на паметта на загиналите 11 хухленци и още 100 воина от Ивайловградския край, за които днес се знае малко и рядко са споменавани. Организатори на конференцията бяха Фондация „Хохла“ и община Ивайловград със съдействието на Тракийския научен институт-филиал Хасково. Финансирането бе по Програма „Култура“.

В салона на хухленското кметство, изпълнен докрай от разпръснати из цялата страна потомци на хухленски родове, както и с представители на 10 европейски института, участници в научната пътуваща „Живописна програма. Литературни маршрути“, участниците изнесоха 6 доклада.

Конференцията откри Иван Бунков, писател и журналист, инициатор и организатор на Мистериите на Хухла за поредна година. Той прочете приветствие към участници и гости, изпратено от Съюза на тракийските дружества в България, и представи водещия научната конференция проф. дин Светлозар Елдъров от Института по балканистика с център по тракология към БАН.

Първият докладчик на конференцията бе проф. д-р Пламен Павлов от ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“, който разказа за съдбините на Родопите, Тракия и Беломорието през Средновековието, за независимите родопски управители като Иванко и Момчил, но наблягайки, разбира се, на Ивайло, от когото идва съвременното име на града. След него проф. Елдъров говори за причините и предпоставките, довели до включването на Царство България в Първата световна война на страната на Централните сили, и последвалата национална катастрофа за България. В експозето си Хубен Стефанов, колекционер от Хасково, представи щабната икона на 10-и пехотен Родопски полк, преминала заедно през целия боен път по време на ПСВ. Иконата с лика на св. Пантелеймон е рисувана от Георги Данчов-Зографина от Чирпан. Дарена е на полка в Хасково на 15 октомври 1880 г. от духовния водач на Сливенската епархия по това време, Левкийския епископ Геврасий. Таня Марева, дългогодишен директор на Смолянския музей, сега представител на редколегията на списанието за икономика, политика и култура „Родопи“, говори за участието на родопчани от Смолянска област в ПСВ и за първите военни паметници в чест на загиналите, издигнати в този край през 30 и 40-те години на XX в., като в заключение поощри инициативата на хухленци да издигнат паметник на местните герои от войната.

Докладът на доц. д-р Георги Граматиков представи историята на издигнатия от ивайловградчани паметник-костница на загиналите войници във войните 1912-1913 и 1915-1918 г. на връх Черни рид, открит през 1937 г. Поради невъзможност на автора да присъства лично, текстът бе представен от Иван Бунков. Мария Николчовска, дългогодишен етнограф в Кърджалийския

музей, с голям принос за изследванията на народната култура и историята на Ивайловградския край, говори за откритията си при първите нейни експедиции в този район и специално в село Хухла през 70-те години на XX в. Деля Казакова, дългогодишен учител по български език и литература от Габрово, представи анализ и свои прозрения на база българското литературно наследство за войните под наслов „Къде са днес героите?“, акцентирайки на малко популярния в съвременното ни общество, но безпощадно искрен антивоенен роман на Константин Петканов „Морава звезда кървава“, самоиздаден от автора през 1934 г.

Предлагаме на вашето внимание част от докладите на участниците в конференцията.



*Част от участниците в конференцията.
Говори проф. Светлозар Елдъров*



Препълнената зала на хухаенското кметство

Снимки: Таня Марева